

KONVENCIJA O SPREČAVANJU MUČENJA I NEČOVEČNIH ILI PONIŽAVAJUĆIH POSTUPAKA I KAŽNJAVANJA IZMENJENA I DOPUNJENA PROTOKOLOM 1 I PROTOKOLOM 2 UZ KONVENCIJU

Države članice Saveta Evrope, potpisnice ove konvencije,
Vodeći računa i odredbama Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda,
Podsećajući da, prema članu 3. pomenute Konvencije "niko se ne sme podvrgnuti mučenju ili nečovečnom, odnosno ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju",

Konstatujući da osobe koje smatraju da su žrtve prekršaja člana 3. mogu da se koriste mehanizmima koje predviđa ova Konvencija;

Uverene da se zaštita osoba lišenih slobode od mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka može pojačati vansudskim sredstvima preventivnog karaktera koja se zasnivaju na posetama,

Složile su se o sledećem:

Poglavlje I

Član 1.

Ustanovljava se Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (u daljem tekstu: Komitet). Komitet putem poseta osobama lišenim slobode ispituje kako se prema njima postupa sa ciljem da, ukoliko je potrebno, poveća zaštitu tih osoba od mučenja i nečovečnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka.

Član 2.

Svaka Strana ugovornica će dozvoliti da se, u skladu sa ovom Konvencijom, sprovede posete osobama koje su javne vlasti lišile slobode u svakom mestu koje je u okviru njene nadležnosti.

Član 3.

Komitet i odgovorne državne vlasti Strane ugovornice u pitanju će međusobno saradivati u primeni ove Konvencije.

Poglavlje II

Član 4.

1. Komitet se sastoji od onoliko članova koliko ima Strana ugovornica.
2. Članovi Komiteta se biraju iz redova osoba visokih moralnih kvaliteta koje su priznati stručnjaci za oblasti ljudskih prava ili koje imaju profesionalno iskustvo u oblastima pokrivenim ovom Konvencijom.
3. Ista država ne može imati u Komitetu više od jednog svog državljanina.
4. Članovi, izabrani u ličnom svojstvu, nezavisni su i nepristrasni i na raspolaganju su Komitetu radi efikasnog obavljanja svojih dužnosti.

Član 5.

1. Članove Komiteta bira Komitet ministara Saveta Evrope apsolutnom većinom glasova, sa liste imena koju priprema Biro Savetodavne skupštine Saveta Evrope; svaka

nacionalna delegacija strana zastupljenih u Savetodavnoj skupštini predlaže tri kandidata, od kojih su bar dvojica njeni državljani.

Kada se bira član Komiteta u vezi s državom koja nije članica Saveta Evrope, Biro Konsultativne skupštine poziva parlament te države da predloži tri kandidata od kojih će bar dva biti njeni državljani. Komitet ministara vrši izbor posle konsultacija sa dotičnom stranom.

2. Isti postupak se primenjuje i prilikom popunjavanja upražnjenih mesta.

3. Članovi komiteta biraju se za period od četiri godine. Mogu se birati dva puta. Oni mogu biti ponovo birani samo još jednom. Međutim, od članova izabраниh prilikom prvog izbora mandati tri člana ističu na kraju druge godine. Članove čiji mandat ističe posle dve godine određuje žrebom generalni sekretar Saveta Evrope neposredno posle što su obavljani prvi izbori.

4. "U cilju obezbeđivanja, u meri u kojoj je to moguće, obnavljanje članstva Komiteta svake druge godine, Komitet ministara može, pre nego što pristupi narednom izboru, odlučiti da se jedan ili više članova koji se biraju ne biraju na mandat(e) od četiri godine, ali ne duži od šest niti kraći od dve godine.

5. U slučajevima kada se radi o više od jednog mandata i kada Komitet ministara primenjuje prethodni stav, raspodelu mandata žrebom vrši generalni sekretar odmah nakon izbora".

Član 6.

1. Komitet se sastaje na sednicama zatvorenim za javnost. Za kvorum je potrebno prisustvo većine članova. Odluke Komiteta donosi većina prisutnih članova, shodno odredbama člana 10. odeljak 2.

2. Komitet usvaja svoj poslovnik.

3. Generalni sekretar Saveta Evrope obezbeđuje rad Sekretarijata Komiteta.

Poglavlje III

Član 7.

1. Komitet organizuje posete mestima pomenutim u članu 2. Osim periodičnih poseta, Komitet može organizovati i onakve posete kakve on proceni da okolnosti to zahtevaju.

2. Po pravilu, posete sprovode bar dva člana Komiteta. Ukoliko Komitet proceni da je to neophodno, može zatražiti pomoć eksperata ili prevodioca.

Član 8.

1. Komitet obaveštava vladu Strane u pitanju o svojim namerama da obavi posetu. Po upućivanju takvog obaveštenja, Komitet može u svako doba posetiti bilo koje mesto pomenuto u članu 2.

2. Strana ugovornica osigurava sledeće olakšice za članove Komiteta da bi oni mogli da sprovode svoja zaduženja:

a) mogućnost pristupa njenoj teritoriji i putovanja po zemlji bez ograničenja;

b) potpune informacije o svim mestima u kojima se nalaze osobe lišene slobode;

c) neograničen pristup svim mestima u kojima se nalaze osobe lišene slobode, uključujući i pravo na slobodno kretanje unutar tih mesta;

d) ostale informacije raspoložive Strani ugovornici koje su neophodne da bi Komitet obavljao svoje zadatke.

Prilikom traženja tih informacija Komitet mora da poštuje pravila nacionalnog zakonodavstva i profesionalnog morala koja se u tim situacijama primenjuju.

3. Komitet ima pravo da sa osobama lišenim slobode razgovara bez prisustva svedoka.

4. Komitet može slobodno razgovarati sa bilo kojom osobom za koju veruje da poseduje relevantne informacije.

5. Ukoliko je potrebno, Komitet može sva zapažanja odmah proslediti nadležnim vlastima Strane u pitanju.

Član 9.

1. U izuzetnim okolnostima, nadležne vlasti strane u pitanju mogu uložiti prigovor Komitetu protiv sprovođenja posete određenom mestu ili u vreme koje je Komitet predložio. Takvi prigovori se mogu uložiti samo iz razloga narodne odbrane, javne bezbednosti, ozbiljnih nemira u mestima u kojima se nalaze osobe lišene slobode, zdravstvenog stanja osobe ili ako je u toku hitno saslušanje vezano za ozbiljno krivično delo.

2. Shodno takvom prigovoru, Komitet i Strana ugovornica će odmah započeti pregovore da bi se takva situacija razjasnila i pronašlo sporazumno rešenje koje bi omogućilo Komitetu da sprovodi svoje aktivnosti na delotvoran način. Takav dogovor može uključiti mogućnost da se osobe koje Komitet predlaže da poseti prebace u neko drugo mesto. Dok se poseta ne obavi, Strana ugovornica će Komitetu dostaviti informacije o svakoj osobi za koju je on zainteresovan.

Član 10.

1. Posle svake posete Komitet sastavlja izveštaj o činjeničnom stanju utvrđenom prilikom poseta, uzimajući u obzir sve primedbe koje mu Strana u pitanju podnese. Ovoj će Strani Komitet dostaviti svoj izveštaj koji sadrži preporuke za koje smatra da su neophodne. Komitet se može savetovati sa stranom ugovornicom u cilju predlaganja eventualnog poboljšanja zaštite osoba lišenih slobode.

2. Ako Strana ugovornica odbije da sarađuje ili da poboljša situaciju shodno preporukama Komiteta, i nakon što je imala priliku da iznese svoje stavove povodom preporuka, Komitet može, odlukom donetom dvotrećinskom većinom, dati izjavu za javnost koja se odnosi na to pitanje.

Član 11.

1. Informacije koje Komitet prikupi u vezi sa posetom, njegov izveštaj i konsultacije sa Stranom ugovornicom u pitanju, poverljive su prirode.

2. Komitet objavljuje svoj izveštaj, uz komentare Strane ugovornice u pitanju kad god to od njega ta Strana ugovornica zatraži.

3. Međutim, ne objavljuju se nikakvi lični podaci bez izričitog pristanka osobe u pitanju.

Član 12.

U skladu sa pravilima o poverljivosti iz člana 11. Komitet svake godine podnosi Komitetu ministara opšti izveštaj o svojim aktivnostima koji se upućuje Savetodavnoj skupštini, i objavljuje u javnosti.

Član 13.

Članovi Komiteta, eksperti i ostale osobe koje pomažu u radu Komiteta moraju, za vreme i po isteku svog mandata, da sačuvaju poverljivost činjenica ili informacija do kojih su došli za vreme vršenja svojih dužnosti.

Član 14.

1. Imena osoba koje pomažu u radu Komiteta biće navedena u obaveštenju iz člana 8. stav 1.

2. Eksperti deluju po uputstvima i ovlašćenju Komiteta. Oni moraju posedovati odgovarajuću stručnost i iskustva u pogledu pitanja koja uređuje ova Konvencija, i moraju se obavezati da budu nezavisni, nepristrasni i na raspolaganju jednako kao i članovi Komiteta.

3. Strana ugovornica može, u izuzetnim slučajevima, izjaviti da određenom stručnjaku ili nekoj drugoj osobi koja pomaže u radu Komiteta nije dozvoljeno da učestvuje u poseti mestu koje se nalazi u njenoj nadležnosti.

Poglavlje IV

Član 15.

Svaka strana ugovornica dostavlja Komitetu naziv i adresu nadležne vlasti koja prima obaveštenja za svoju Vladu i ime oficira za vezu koga ona može imenovati.

Član 16.

Komite, njegovi članovi i eksperti pomenuti u članu 7. stav 2. uživaju povlastice i imunitete koje predviđa Dodatak ove Konvencije.

Član 17.

1. Ova Konvencija neće delovati na štetu odredbi domaćeg zakonodavstva ili nekog drugog međunarodnog sporazuma koji osigurava veću zaštitu osobama lišenim slobode.

2. Nijedna odredba ove Konvencije ne može biti tumačena tako da ograničava ili ukida nadležnost organa Evropske konvencije o ljudskim pravima ili obaveze koje su Strana ugovornice tom Konvencijom preuzele.

3. Komite ne posećuje mesta koja predstavnici ili delegati Sila zaštitnica ili Međunarodnog komiteta Crvenog krsta efikasno i na redovnoj osnovi posećuju na osnovu Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. i njihovih Dopunskih protokola od 8. juna 1977.

Poglavlje V

Član 18.

1. Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje državama članicama Evropskog saveta. Ona podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju se deponuju kod Generalnog sekretara Saveta Evrope.

2. Komite ministara Saveta Evrope može pozvati svaku državu koja nije članica Saveta Evrope da pristupi Konvenciji.

Član 19.

1. Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma kada je sedam država članica Saveta Evrope izrazilo pristanak da se obavežu ovom Konvencijom u skladu sa odredbama člana 18.

2. U odnosu na državu koja naknadno izrazi pristanak da se obaveže ovom Konvencijom, ona stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju.

Član 20.

1. Svaka država ugovornica može u vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju da navede teritoriju ili teritorije na koje se ova Konvencija primenjuje.

2. Svaka država ugovornica može naknadno, izjavom upućenom Generalnom sekretaru Saveta Evrope, da proširi primenu ove Konvencije na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na tu teritoriju Konvencija stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma kada je Generalni sekretar primio tu izjavu.

3. Sve izjave date u skladu sa prethodna dva stava, u odnosu na bilo koju teritoriju navedenu u izjavi, mogu da se povuku notifikacijom dostavljenom Generalnom sekretaru. Povlačenje stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od tri meseca od datuma kada je Generalni sekretar primio pomenutu notifikaciju.

Član 21

Ne mogu se staviti nikakve rezerve u odnosu na odredbe ove Konvencije.

Član 22.

1. Svaka od strana ugovornica može, u svako doba, otkazati ovu Konvenciju dostavljanjem notifikacije Generalnom sekretaru Saveta Evrope.

2. Otkazivanje stupa na snagu prvog dana po isteku perioda od dvanaest meseci od datuma kada je Generalni sekretar primio pomenuto obaveštenje.

Član 23.

Generalni sekretar Saveta Evrope obaveštava države članice Saveta Evrope i sve države koje nisu članice Saveta Evrope, potpisnice Konvencije o:

- a) svakom potpisivanju;
- b) svakom deponovanju instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju;
- c) svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu sa članovima 19. i 20;
- d) svakom drugom postupku, obaveštenju ili saopštenju koje se odnosi na ovu Konvenciju, osim za postupke preduzete shodno članovima 8. i 10.

U tom smislu, dole potpisani opunomoćenici potpisuju ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Strazburu 26. novembra 1987, na engleskom i francuskom, u jednom primerku koji će biti deponovan u Arhivu Saveta Evrope. Oba teksta su autentična. Generalni sekretar Saveta Evrope poslaće overen prepis svakoj državi članici Saveta Evrope.

Dodatak

PRIVILEGIJE I IMUNITETI

(Član 16)

1. U smislu ovog dodatka odredbe koje se odnose na članove Komiteta odnose se i na eksperte pomenute u članu 7. stav 2.

2. Članovi Komiteta obavljajući svoje dužnosti i prilikom putovanja koja su u funkciji tih dužnosti uživaju sledeće privilegije i imunitete:

a) imunitet od hapšenja ili pritvaranja, te oduzimanja ličnog prtljaga i, kada je reč o izjavama datim pismeno ili usmeno, kao i kada su u pitanju ostali akti preduzeti u obavljanju funkcije, uživaće imunitet od bilo kakvog sudskog postupka;

b) izuzimanje od bilo kakvog ograničavanja slobode kretanja prilikom izlaska ili povratka u zemlje u kojima žive i ulaska i izlaska u zemlju u kojoj vrše dužnosti, i od evidentiranja u biroima za strance u zemlji koju posećuju ili kroz koju prolaze prilikom vršenja svoje dužnosti.

3. Tokom putovanja preduzetih u obavljanju njihovih funkcija članovi Komiteta, kada je reč o carinskim formalnostima i onim kod zamene novca, uživaju sledeće olakšice:

a) njihove vlade će im dati isto one koje uživaju visoki funkcioneri kada putuju službeno u inostranstvo u privremenoj misiji;

b) vlade ostalih Strana ugovornica daće im iste one koje uživaju predstavnici stranih vlada u privremenoj službenoj misiji.

4. Dokumenti i ostali papiri koji pripadaju Komitetu, ukoliko se oni odnose na poslove koje Komitet obavlja, su nepovredivi.

Zvanična prepiska i ostala zvanična saopštenja Komiteta ne smeju se zadržavati niti cenzurisati.

5. Da bi se članovima Komiteta omogućila potpuna sloboda javnog istupanja i puna nezavisnost u obavljanju dužnosti, nastaviće se imunitet od bilo kakvog sudskog postupka u odnosu na izjave koje daju u pisanoj ili u usmenoj formi, te drugih akata učinjenih u obavljanju svoje dužnosti, i pošto njihov mandat bude okončan.

6. Privilegije i imuniteti koje uvažavaju članovi Komiteta dodeljuju im se ne radi sticanja lične koristi, već da bi se sačuvala nezavisnost prilikom obavljanja njihovih dužnosti. Jedino Komitet ima nadležnost da ukine imunitet svojih članova; on ne samo da ima pravo, već i obavezu da ukine imunitet jednog od svojih članova u slučaju kada, po njegovom mišljenju, imunitet smeta tok pravde i kada se on može ukinuti bez štete po svrhu njegovog dodeljivanja.